

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNIĄ

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

miejsce
na naklejkę
z kodem

☐ dysleksja

**EGZAMIN
W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM
CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA**

JĘZYK POLSKI**Instrukcja dla ucznia**

1. Sprawdź, czy zestaw zadań zawiera 19 stron (zadania 1–22). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
3. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
4. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Do niektórych zadań są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest poprawna. Wybierz ją i zaznacz znakiem ✕, np.:
A. ✕ C. D.
5. W niektórych zadaniach zdecyduj, czy zdanie jest prawdziwe, czy fałszywe i zaznacz znakiem X wybraną odpowiedź, np.:

✕	F
---	---

 lub

✕	N
---	---
6. Jeśli się pomylisz, otocz znak ✕ kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:
A. (✕) C. D.
7. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Pisząc odpowiedzi do zadań, możesz wykorzystać miejsce opatrzone napisem **Brudnopis**. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!**KWIECIEŃ 2012**

**Czas pracy:
do 135 minut**

GH-P4-122

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–6.

ZEMSTA

AKT I

SCENA CZWARTA

PAPKIN, PODSTOLINA ze drzwi prawych.

[...]

PAPKIN

Żartobliwej pełna weny,
Podstolino! pół anioła!
Kolosalny wzorze cnoty
Pośród hemisfernej¹ sceny,
Strojny w miłość, lubość, wdzięki!
Pozwól kornie ugiąć czoła
I na śniegu twojej ręki
Złożyć ustek wyciśnienie.
całuje w rękę
Sługa, służka uniżony.

PODSTOLINA

Cóż sprowadza w nasze strony?

PAPKIN

Miłe wszystkim nam zdarzenie.

PODSTOLINA

Tym zdarzeniem?

PAPKIN

Twe zamęcie.[...]

PODSTOLINA

Któż z kim swata?...

PAPKIN

Szmer się szerzy:
Za mąż idzie piękna Hanna.
[...]
Przyjaciela Hanna bierze.

PODSTOLINA

Ależ kogo? powiedz, kogo?

PAPKIN

Wszyscy wybór chwałą zgodnie...

Bo nie chwalić jakże mogą!

PODSTOLINA

na stronie

Ha, rozumiem...

PAPKIN

Człowiek grzeczny

I majątny, i stateczny.

PODSTOLINA

na stronie

Od Cześnika ma zlecenie

I zachodzi tak z daleka

Tam, gdzie go się dawno czeka.

Głupi mędretek.

PAPKIN

[...]

do Podstoliny

Pozwól, pani: Cześnikowi

Gratulację niechaj złożę...

PODSTOLINA

Więc to jego mam być żoną?

PAPKIN

Jakież czynisz zapytanie?

Bajkęż by to rozgłoszono?

PODSTOLINA

Bajkę – dotąd.

PAPKIN

Lecz się stanie

Wkrótce prawdą... Czy się mylę?

PODSTOLINA

Ciekawości skądże tyle?

PAPKIN

Gdyby Cześnik rozogniony,
Wskroś przejęty twymi wdzięki,
Drgnął miłością i rzucony
Do nóg twoich, błagał ręki?

PODSTOLINA

Cieszyłby się z odpowiedzi.
Odchodzi w drzwi prawe

PAPKIN

sam

A że w każdej diablík siedzi,
Co pustoty rozpoczyna,
Jeno wspomnisz zapowiedzi!
Bo kto mądry, niech mi powie:
Po kaduka Podstolina
Daje rękę Cześnikowi?

Aleksander Fredro, *Zemsta*, Wrocław 1987.

¹ hemisfera – *astr.* półkula ciała niebieskiego, np. Ziemi, Księżyca

Zadanie 1.

Papkin podejmuje rozmowę z Podstoliną, żeby

- A. przekonać ją do ślubu z Wacławem.
- B. zapewnić ją o swoich uczuciach.
- C. nakłonić ją do oddania ręki Cześnikowi.
- D. zachęcić ją do okazania przychylności Rejentowi.

Zadanie 2.

W jaki sposób Papkin rozpoczyna rozmowę z Podstoliną i co chce przez to osiągnąć?

1. Przesadnie ją komplementuje,	ponieważ	A. chce ją uwieść.
2. Zachowuje ostrożność w komplementowaniu,		B. chce ją zdenerwować.
		C. chce wywiązać się ze złożonej obietnicy.

Zadanie 3.

Które zdanie trafnie charakteryzuje Papkina?

- A.** Wszystkich rozmówców traktuje z jednakowym szacunkiem.
- B.** W rozmowie z mężczyznami jest zawsze stanowczy.
- C.** W rozmowach z kobietami używa zawsze kwiecistego języka.
- D.** Tylko w rozmowie z Podstoliną używa wyszukanych słów.

Zadanie 4.

Przyporządkuj poniższe cechy (A, B, C lub D) postaciom dramatu (1, 2, 3), a następnie do każdej z tych cech dobierz po jednym synonimie spośród podanych (I, II, III lub IV).

Postać	Cecha	Synonim
1. Cześnik 2. Rejent 3. Papkin	A. tchórzostwo B. porywczość C. dwulicowość D. wyrozumiałość	I. obłuda II. gwałtowność III. bojaźliwość IV. pobłażliwość

Wskaż właściwe przyporządkowanie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A.** 1BII, 2CI, 3AIII
- B.** 1AIV, 2BI, 3CII
- C.** 1DIII, 2CIV, 3AI
- D.** 1BIII, 2DI, 3AII

Zadanie 5.

1.

2.

3.

4.

Na których ilustracjach zostały przedstawione sceny z *Zemsty*? Wskaż właściwą odpowiedź.

A. 1 i 2

B. 2 i 3

C. 3 i 4

D. 2 i 4

Zadanie 6.

W tabeli zamieszczono informacje dotyczące *Zemsty*. Rozstrzygnij, która z nich jest falszywa. Zaznacz F we właściwym miejscu.

1.	Autor nadał głównym postaciom komedii nazwiska uwydatniające ich charakterystyczne cechy.	F
2.	Cześnik i Rejent mają swoje ulubione powiedzonka i często wplatają je w tok wypowiedzi.	F
3.	Słowami: „tych dwóch ludzi – ogień, woda” Papkin charakteryzuje Cześnika i Rejenta.	F
4.	Utwór kończy się sceną pojedynku Cześnika z Rejentem.	F

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 7.–11.

ZEMSTA

TEATR „ROZMAITOŚCI” W WARSZAWIE, 1924¹

Niezwykłe znaki na niebie i ziemi. Bilety na premierę „Rozmaitości” rozchwytane na kilka dni naprzód, licytowane. Afisz... Co za afisz! Nazwisko w nazwisko, same tuzy². Najdrobniejsza rólka. A główne role to same chwały naszego teatru, z sędziwym Rapackim na czele [...]

O reżyserię, mimo całego szacunku do pracy Osterwy, gotów byłbym spierać się w licznych szczegółach. Nie umiem się pogodzić – we Fredrze przynajmniej – z tym stylem przybudówek reżyserskich, z tą obfitością kurantów³, organów, niemych scen, z tą pantomimą zwłaszcza (ksiądz w otoczeniu całego domu Cześnika, wracający po mszy z kaplicy zamkowej!) rozpoczynającą akt pierwszy, a odwracającą uwagę od początkowych słów tekstu. Zdaje mi się, że te słowa właśnie mają tyle „koloru lokalnego”, iż obywają się bez wszelkiej ilustracji. A na dowód, jak te zewnętrzne igraszki odwracają od istotnego ducha, wystarczy fakt, że po tylu zabiegach mających wydobyć „epokę” Wacław-Osterwa-reżyser siada przy Rejencie z rękami w kieszeni i z nogą założoną na nogę, czego, jako żywo, syn przy ojcu

(o ile w ogóle ten raczył mu pozwolić usiąść) uczynić wówczas nie mógł...

Tadeusz Żeleński (Boy), *Obrachunki Fredrowskie*, Warszawa 1956.

¹ W 1924 roku w warszawskim Teatrze Rozmaitości (od 1924 pn. Teatr Narodowy) odbyła się premiera *Zemsty* w reżyserii wybitnego aktora i reżysera Juliusza Osterwy (1885–1947). W postać Rejenta wcielił się Wincenty Rapacki (1840–1924), znany aktor starszego pokolenia.

² tuz – tu: ktoś, kto jest znakomitością w danej dziedzinie

³ kurant – przyrząd umieszczony w zegarze, pozytywce itp., wygrywający jakąś melodię

Zadanie 7.

Pierwszy akapit tekstu Boya świadczy o

- A. tendencji autora do podkreślania swojej roli.
- B. emocjonalnym stosunku autora do opisywanych zdarzeń.
- C. dystansie autora tekstu wobec reżysera spektaklu.
- D. skłonności autora do formułowania nieprzemyślanych opinii.

Zadanie 8.

Pisząc o „niezwykłych znakach na niebie i ziemi”, autor recenzji miał na uwadze

- A. wydarzenia w teatrze w dniu premiery.
- B. opinię krytyków teatralnych po premierze.
- C. atmosferę przed premierą *Zemsty* w Teatrze Rozmaitości.
- D. zachowanie publiczności podczas premierowego przedstawienia.

Zadanie 9.

Określenie „same tuzy” odnosi się do

- A. publiczności kupującej bilety na premierę.
- B. autora sztuki i reżysera spektaklu.
- C. wszystkich aktorów grających w przedstawieniu.
- D. krytyków obserwujących premierę.

Zadanie 10.

Którym wyrazem należy uzupełnić zapisane niżej zdanie odnoszące się do przedwojennej publiczności teatralnej?

A. Współczesna	B. Ówczesna	C. Teraźniejsza
D. Dzisiejsza	E. Dotychczasowa	

A / B / C / D / E publiczność teatralna była bardzo wymagająca.

Zadanie 11.

W tabeli zapisano informacje na temat recenzji Tadeusza Boya-Żeleńskiego. Rozstrzygnij, która z nich jest prawdziwa. Zaznacz P we właściwym miejscu.

1.	Reżyserska interpretacja <i>Zemsty</i> przeszkadza widzom w skupieniu się na tekście sztuki.	P
2.	Uznanie dla rozwiązań reżysera zostało wyrażone za pomocą określeń „reżyserskie przybudówki” czy „zewnętrzne igraszki”.	P
3.	Zachowanie Wacława-aktora podczas rozmowy z Rejentem jest zgodne z obyczajowością epoki.	P

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 12.–16.

PODRÓŻNY

Gniewał się wędrujący i przeklinał bogi,
Że mu deszcz ustawiczny przeszkadzał do drogi.
Tymczasem z boku czuwał nań rozbójnik chciwy,
Puścił strzałę: ale że przemokły cięciwy,
Padła bez żadnej mocy. Zrazu przestraszony,
Kiedy poznał, że deszczem został ocalony,
Przestał bogi przeklinać, nie złorzeczył słocie.
Często, co złe z pozoru, dobre jest w istocie.

Ignacy Krasicki, *Podróżny*, [w:] tegoż, *Bajki*, Warszawa 1989.

Zadanie 12.

Bohater utworu przestał narzekać na deszcz, gdy

- A. zakończył podróż.
- B. przestało padać.
- C. ocalił dzięki niemu życie.
- D. przestraszył się gniewu bogów.

Zadanie 13.

Które stwierdzenie oddaje sens morału zawartego w bajce Ignacego Krasickiego?

- A. Nie wszystko złoto, co się świeci.
- B. Miłe złego początki, lecz koniec żałosny.
- C. Łatwiej znaleźć szczęście, niż je zatrzymać.
- D. To, co przykre, może mieć szczęśliwy koniec.

Zadanie 14.

W tabeli zamieszczono informacje dotyczące bajki *Podróżny*. Wskaż, która z nich jest fałszywa. Zaznacz F we właściwym miejscu.

1.	Bajka Ignacego Krasickiego <i>Podróżny</i> jest utworem narracyjnym.	F
2.	Bajka <i>Podróżny</i> jest krótkim utworem wierszowanym zakończonym morałem.	F
3.	Bajka <i>Podróżny</i> oparta jest na motywie fantastycznym zaczerpniętym ze świata legend i podań ludowych.	F

Zadanie 15.

W pierwszym wersie bajki w funkcji podmiotu występuje wyraz

- A. gniewał się.
- B. wędrujący.
- C. przeklinał.
- D. bogi.

Zadanie 16.

Czy forma *bogi* w zdaniu: *Gniewał się wędrujący i przeklinał bogi* jest zgodna z obowiązującą współcześnie normą językową? Wskaż poprawne przyporządkowanie.

1. Tak,	ponieważ	A. biernik liczby mnogiej tego rzeczownika ma dziś wyłącznie końcówkę -ów.
2. Nie,		B. w bierniku liczby mnogiej tego rzeczownika można stosować zarówno cząstkę -i, jak i -ów.
		C. normy dotyczące odmiany rzeczowników są niezmiennie.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 17.–21.

SUPER-, MINI-

Wejście do polszczyzny obcych z pochodzenia cząstek typu *a-*, *anty-*, *eks-*, *ekstra-*, *mini-*, *super-*, *ultra-* oceniamy jako bardzo istotne wzbogacenie naszego języka. Trudno już sobie nawet wyobrazić nasze porozumiewanie się bez takich wyrazów, jak *aspołeczny*, *antypowieść*, *antytalent*, *eks-król*, *eks-minister*, *ekstraklasa*, *minispódniczka*, *minichoinka*, *superautomat*, *supermocarstwo*, *ultradźwięk*, *ultrafiolet* itp.

Czy jednak nie za bardzo urzekły nas dwie spośród tych cząstek, a mianowicie *mini-* i *super-*? Oto z coraz większym niepokojem obserwuję, jak zapominamy o możliwości wymiennego używania określeń *krótki*, *mały*, *drobny*, *nieduży*, *niewielki*, *mi-*

kroskopijny, niepozorny. Wszystkie one wyparte zostały przez wszechwładne *mini-*: niewielki lokal gastronomiczny koniecznie musi się nazywać *Mini*, na konferencjach prosi się o wygłoszenie *minireferatu*, a nawet w książkach językoznawczych nagłówek *słowniczek*, który przecież dzięki przyrostkowi *-ek* informuje o niewielkiej objętości danego leksykonu, też zaopatruje się w zbędne *mini-*.

Coraz rzadziej też, niestety, słyszę różnorodne pozytywne określenia chłopców i dziewcząt: *miły, ujmujący, grzeczny, wesół, koleżeński, sympatyczny, przystojny, elegancki, dżentelmeński, szarmancki, ładna, modna, szalowa, urocza, miła, śliczna, piękna*. Zamiast nich pojawia się wszędzie monotonne *super-*: *superchłopak, superfacet, superbabka, superfacetka*.

Pamiętajcie: stopień zróżnicowania używanych form jest miarą Waszej sprawności językowej, jest także miarą bogactwa stylistycznego Waszego ojczystego języka.

Na podstawie: Jan Miodek, *Ojczyzna polszczyzna dla uczniów*, Warszawa 2007.

Zadanie 17.

W tytule tekstu Jana Miodka zostały zastosowane

- A.** archaizmy.
- B.** wyrazy gwarowe.
- C.** zapożyczenia.
- D.** terminy naukowe.

Zadanie 18.

Którymi wyrazami, zgodnie z normą wzorcową, można wypełnić lukę w zdaniu?

1. nadzwyczaj	2. nienormalnie	3. ekstra
4. wyjątkowo	5. strasznie	

Jaś szybko uczy się matematyki. Małgosia mówi o nim swojej nauczycielce, że jest superzdolny. Lepiej powiedzieć, że Jaś jest zdolny.

Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

A. 1 i 4

B. 2 i 3

C. 4 i 5

D. 2 i 4

Zadanie 19.

Dlaczego, według autora, niewłaściwe jest dodawanie części *mini-* do takich wyrazów, jak *słowniczek*, *autko*?

- A.** Łączenie części *mini-* z rzeczownikami jest błędem językowym.
- B.** Dodana częśćka powtarza znaczenie formantu słowotwórczego.
- C.** Wskazane jest używanie określeń synonimicznych do części *mini-*.
- D.** Wyrazy z częstkami zapożyczonymi mogą być niezrozumiałe dla odbiorców.

Zadanie 20.

Aby nadać wyrazom znaczenie „mały”, „o niewielkim rozmiarze”, używa się formantów

- A.** -isko, -idło, -ydło.
- B.** -ina, -anka, -owa.
- C.** -arz, -iciel, -ec.
- D.** -ik, -ek, -ka.

Zadanie 21.

Wyjaśnij, przed czym przestrzega Jan Miodek w swojej wypowiedzi. Jakie skutki dla naszego języka może mieć zjawisko opisane przez autora?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22.

„Literatura pozwala lepiej poznać i zrozumieć minione wieki”.

Rozważ słuszność tego stwierdzenia w rozprawce. Zilustruj swoje argumenty przykładami literackimi.

Pamiętaj, że Twoja praca nie powinna być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Brudnopis

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....